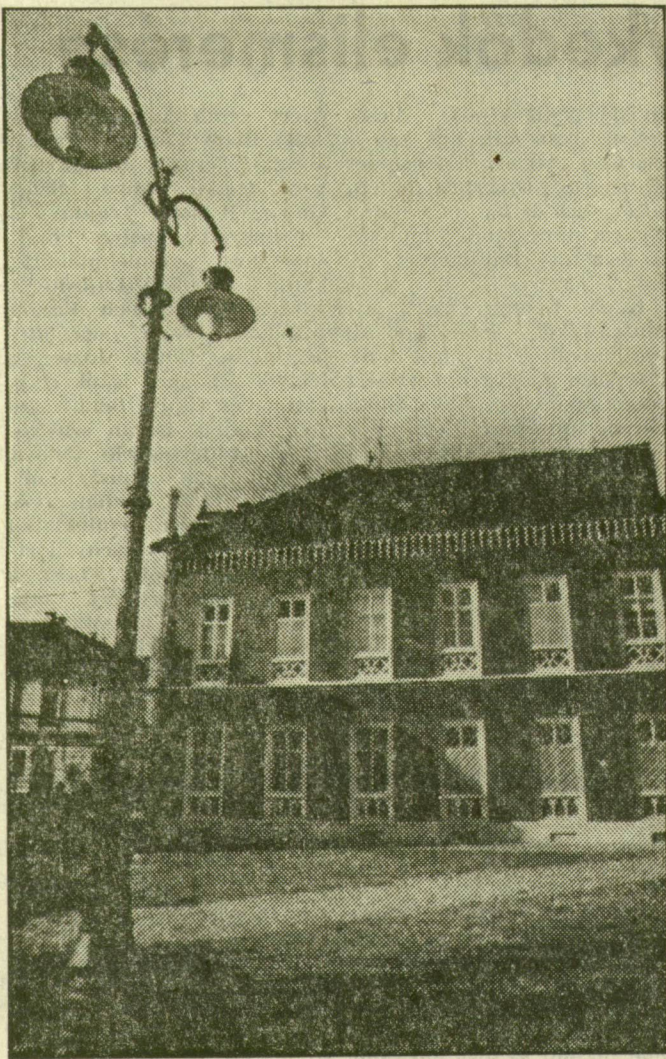

Múltat idéző lámpák

Schmidt Andrea felvétele

A Somogyi utcai Fekete Ház falán szép és korhű, karos gázlámpát szereltek fel, amit Pécsről hoztak városunkba. De díszíti még a múzeum melletti kis parkot egy, ugyan- csak a múlt században készült kovácsoltvas kandeláber is. Szegeden még egy helyen, a régi Vajda-házon lehet találni eredeti gázlámpákat, melyeket a történelem viharai meg- kíméltek. Jó lenne, ha több ilyen, városépítő kezdemé- nyezéssel találkozhatnánk

Emlékezés Csamangó Istvánra

Kilencven évvel ezelőtt, ezen a napon Szegeden szü- letett Csamangó István, aki a magán- és a közéletben változatos, küzdelmekkel teljes pályát járt be. Szüle- tése napjának évfordulója alkalmat ad arra, hogy ele- tének állomásait, sorsának alakulását felidézzük. A téglagyári munkás apának István nevű gyermekének 14 éves korában könnyűnek éppen nem mondható pálya jutott — a törekény ifjú gőzmalmi munkásként ke- resten kenyerét és segítette szüleit, 1916-ban történt katonai behívásig. Az olasz frontról az összeom- lás után betegent tért haza, 1918 őszén. Mintannyi sors- társa, akármennyire fiatal volt még, kellő élettapasztal- lalattal kezdte újra pályáját a háborúban tönkrement és elszegényedett országban. Egészsége úgy-ahogy helyre- állt. 1920-ban az egyik pap- rikamalomban jutott mun- kához.

A levert forradalom nyo- mán a környezetében ért hatások ezekben az években forrottak ki benne. Sorsát azokhoz kötötte, akik mun- kahelyén bíztatták, lépjen közéjük, mert ott a helye. Azonban ismét behívták katonának, nem volt elég a közel kétevi hadiszolgálat, de nem sokkal a szolgálat megkezdése után betegsége kiújult és leszerelték. Vég- leges elhatározásra jutott, bárhova veti sorsa, mun- kásközegben szerzi vissza egészségét, és közéjük áll- va folytatja életét. 1921-ben belépett a szociáldemokrata pártba. 1921 és 1923 között a Szegedi Keramit- és Mű- téglagyárban dolgozott, itt már pártja aktív tagjaként.

Egy alkalommal harcn- társával sztrájkot szervezett. A rendőrség ettől kezdve felfigyelt rájuk. Mozgalmuk eredménye elbocsátás lett. Ezután öt éven keresztül

mint kubikos dolgozott tár- saival az ország különböző helyein. 1929-ben hazatért Szegedre; dolgozott az Ar- mentesítő Társulatnál, a városi mérnökségnél utépi- tőként. Itt érte a felszaba- dulás, és 1947-ig megmaradt ennél a munkahelynél. 1929 után, amikor ismét itthon dolgozhatott, úgy, mint ko- rábban, bekapcsolódott a párt munkájába, terjesztet- te a sajtóanyagokat, válas- tási agitációk során számos társával részt vett az agi- tációkban. 1944 áprilisá- után az internált elvtársak családtagjai részére szerve- zett gyűtésekben kivette részét.

A pártban őt is a balo- daliak között tartották szá- mon. A felszabadulás utá- szolgálatot vállalt a polgár- őrségben. Ekkor már min- a kommunista párt tagja. Aktív, harcos, nem sok be- szédű, de annál többet te- vő józan életet élő emberként él emléke ma is. 1948 szept- emberétől fél évig a helyi pártiskola beszerzője volt majd a Paprikabeváltóná- termelési osztályvezető 1950-től 1958-ig, nyugdíjba vonulásáig a Homokkiter- melő Vállalatnál ügyinté- zőként tevékenykedett, 1956- ban pedig ugyanott az üze- mi pártszervezet titkáráként dolgozott. Nyugdíjasként a móravárosi alapszervezet munkájában vett részt.

A párthoz és osztályához való hűségéért megkapta a Szocialista Hazáért Erdem- rendet és a Felszabadulási Jubileumi Emlékérmét. Ha- lála 1976. március 9-én kö- vetkezett be.

O. F.

Csamangó István születésének 90. évfordulója alkalmából az MSZMP Szeged Városi Bizottsá- ga és a Szeged Megyei Városi Tanács 1988. december 16-án (pénteken) 13 órakor koszorú- zási ünnepséget rendez a Bel- városi temető dísznafalánál.

Hónapokkal ezelőtti ren- dezvényt hirdet a plakát, melyet fokozatosan csip- kéz ki a szél, az eső. Idő- vel azért lerongyolódik a Kárász utcai ház faláról. Jókora üvegtáblákon át néz a forgalmas térre az élelmiszerüzlet, s mert e kirakatokkal csak gond- van, nosza, lekenik az üveget olajfestékkel, s lesz a kirakatból, e legolcsóbb és mégis hatásos reklám- eszközből, *vakrakat*. Ki ragaszt tiszavirágéletre hivatott plakátot a frissen festett házfalra? Ki ad utasítást az ablaktáblák fantáziátlan bemázolásá- ra? Biztos vagyok benne, nem adja fel magát ön- ként, s még akkor is leta- gadja a csillagos eget is az égről, ha bizonyítottan fejére olvassa valaki a tétjét.

Két, aprócska adalék ez, mégis jellemző: valahol megakadt a fogaskerék, pedig csak egy porszem került az útjába. Az al- katrészgártó nem hibáz- tatható, szerelő is akadt, szakértelme is volt, kenő- olaja is — csak hát az az apró szemcse, az nem volt előre bekalkulálva. És mert javítani a hibát min- dig kényelmetlenebb, mint

Ez a város különb...

elkövetni, durcásan lát munkához a szervizelő. Naná, hogy durcás: javítá- gátás helyett több értel- mét látná a téemkázás- nak...

Az öt évvel ezelőtti ala- kult szegedi városépítő egyesület is durcás olykor: erőit reparáláshoz szívják el, működési zavarok el- hárítására kéri fel, ahe- lyett, hogy egy olajzottan forgó rendszer lendületét, hatékonyságát növelhetné. Vagy, miként a kedd esti közgyűlés egyik résztvevő- je fogalmazott: a cukor- mázat formázhatná a kész tortán. Már csak azért is ezt kellene tennie, mert e célra egyesült tagjai meg- fogatkoztak az utóbbi években. A választmány jelentése ezt nem is tit- kolja: a közgyűlés „vagy kimondja az önsorvasztás diestelen programját, vagy — társadalmi bázisokra építve — vállalja a meg- újulás minden felelőssé- gét”. S ha ez utóbbihoz az alapszabályt kell módosi- tani, hát legyen! Megte- szik: ezentúl az egyesület

tagjai lehetnek csoportok, brigádok, üzemi, intézmé- nyi, vállalati, iskolai kö- zösségek is.

Kérdés persze, változ- tat-e azon a nehezen meg- cáfolható tényen, hogy a szegedi ember legszive- sebben azt mondja meg, mit csináljon más, vagy más mit csinált rosszul. Beleszólási jogért kiált, de csöndben marad, ha a Korszok lány, a „Zsuzsi” helyét keresik a városzé- pítők. A temetőben oda- dobja az elszáradt virágot, ahol üres helyet, s nem ahol szemétkupacot lát. És mérgeződik, mert legköze- lebbi ottjártakor rendet- lenség fogadja. A Szent- háromság utca nevének visszaállításáért kér szót, de nem jut eszébe: min- den egyes, ott élő, tucat- nyi igazolványában és tu- catnyi intézmény száz tu- catnyi kartonján kell he- lyesbíteni majd a lakcímet — a névváltozást tehát előre meg kell szervezni. A szegedi ember azt sem nagyon érti, miért kerül- tek hamarabb közszemlé-

re a Klauzál tér jövőbeni átépítési tervei, mint a Dóm tér rekonstrukciójá- nak elképzelései. Nem ér- ti, mert nem szeret, vagy nem tud eljárni a város jövőjét fontolgató tanács- kozásokra, nyilvános be- szélgetésekre és vitákra. Ötvenéves kora alatt nem ér rá a tanácsági beszá- molók időpontjában, a la- kóterületi népfrentrendez- vényekkel. Az építészeti kiállításokat szándékolt látogatása előtt zárják be, és ugyan véleménye van mindenről, de azt csak akkor fejt ki, ha kész té- nyek elé állították — má- sok.

Igy van ez a városzé- pítők mozgalmában is. Rendezvényeiken ugyan- azok az arcok tűnnek fel, akcióikban állandósult csapat vesz részt. Egy dé- gázos brigád, egy-két nyugdíjas tanár, levéltári és múzeumi kutató, néhá- nyan a város művészei és páran a kétkézűk közül. Ez idő szerint a százat sem éri el a számuk. Pe- dig aligha csak ők tudják, hogy ez a Város különb, mint a világ összes többi városa. Mert ez a miénk!

Pálffy Katalin

A minimum és környéke

Hihetünk-e a statisztikának?

A körülöttünk levő világ megismerésének egyik lehet- séges eszköze a folyamatok számszerűsíthető jellemzői- nek összegyűjtése, amit a statisztika végez. Mint minden eszközzel, így ezzel is lehet becsületesen dolgozni, a valóságot feltárni, de lehet az adatok, a viszonyítások célzatos megválasztásával, a reálisnál kedvezőbb vagy rosszabb képet is sugallni.

A lakosság a tömegkom- munikációs csatornákon ke- resztül a statisztikai adatok széles körével találkozhat, és ha az adatok összeállítását a valóság megismertetésén ki- vül más szempont is vezérli — pl. az irányítása alatt álló terület munkájáról számol be —, előfordul, hogy a kép a valóságnál szebbre ke- rekedik. Ezért nem meglepő, ha a közvélemény eseten- ként fenntartással fogad egyes statisztikákat.

Mint ismeretes, a KSH ez év közepén közzétette a lét- fenntartáshoz szükséges lét- minimumra és a kor igényeit egy alacsony szinten kielégí- tő társadalmi minimumra vonatkozó számításait. Ezek szerint 1987-ben az egy főre jutó létminimum havi 2810, a társadalmi minimum 3410 forint volt, és hazánkban e meglehetősen alacsony jöve- delemhatár alatt is százez- ek élnek: a létminimumnál 160 ezer, a társadalmi mini- mumnál 1,9 millió lakos jó- vedelme volt kisebb.

Sokan kifogásolták, hogy a KSH a létminimum meghatá- rozásánál nem számol a lakás megszerzésének költsé- geivel, nem kalkulálja be- le a létminimumba a lakha- tás feltételeit. Emellett megkérdőjelezi a számítás- sokhoz felhasználott „fogyas- ztói kosár” helyességét, mond- ván, hogy egy átlagsalád egy főre jutó keresete me- gyenkben nem éri el a hi- vatalos létminimumot.

A KSH a nemzetközi gya- korlat figyelembevételével dolgozta ki a létminimum- számítás módszereit, és a számítások megkezdése előtt tizennégy országos hatáskör- rű szerv és társadalmi szer- vezet képviselőiből álló bi- zottsággal egyeztetette és el- fogadtatta azokat. Anélkül, hogy az alapvetően a szak- emberekre tartozó szakmai részletekbe bonyolódna — melyeket a vonatkozó ki- adványok módszertani fel- jezetei egyébként tartalmaz- nak —, szeretnénk elmon- dani, hogy szerintünk: a lak- hatás és a lakásszerzés két külön dolog, az előbbi a lak-

bért és kölcsöntörlesztést, a fűtést, világítást, a karban- tartást foglalja magába, és természetesen része a létmi- nimumnak, de nem egy igé- nyet, sőt nem is az átlagos színvonalú lakás rezsijével számolva. A lakásszerzés vi- szont nemcsak Magyarorszá- gon, de a jóval gazdagabb országokban sem kerül a lét- minimumba, mivel a legse- gényebb társadalmi rétegek nem tudnak lakást építeni vagy vásárolni. Aki a létmi- nimum megszűnésénél él és nincs önálló lakása, annak csak akkor lesz, ha szociális bérlakást kap. A fogyasztói kosár — mely alapvetően a fogyasztói árváltozások mér-ését szolgálja — 2400 repre- zentáns termék- és szolgál- tatáscsoport rendszeres ár- megfigyelésén alapszik, és más átlagokhoz hasonlóan

nem egyezik, nem egyezhet 10 millió állampolgár egyéni ítéletével, akik egymástól és az országos átlagtól is eltérő fogyasztói szerkezetben költik el jövedelmüket. A létminimum-számítások so- rán a fogyasztói kosár az élelmiszer-kiadások megha- tározására szolgál. Emellett a létminimum közvetlenül nem vethető egybe az átlag- keresetekkel, mivel a lakó- ság összes pénzbeli jövede- mének hozzávetőlegesen a fele származik a főmunkahe- lyen felvett keresetekből, a többi mezőgazdasági kister- melésből, társadalmi juttatásokból és egyéb más for- rásból ered.

A KSH által kiszámított létminimumhoz nem kapso- lódik az állampolgárokat érintő szociálpolitikai támo- gatás vagy előírt keresetmi-

nimum, az csak egy norma- tív érték, mely támpontul szolgálhat a szociális támo- gatásra szoruló körének, il- letve a rászorultság mérté- kének vizsgálatában. Bár a minimumszámítások során a módszerek bonyolultsága folytán nem kapcsolható ki teljesen a szubjektivitás, úgy vélem nehezen tételez- hető fel a „szépités” szándé- ka, ha eredményül 1,9 mil- lió társadalmi minimum alatt élőt kapunk. Ma nem az a fő gond, hogy a létmi- nimum értéke másféle szá- mítás szerint esetleg száz fo- rinttal több vagy kevesebb lenne, hanem az, hogy mi- ként lehet a legrosszabb anyagi körülmények között élők helyzetét megjavítani.

Klonkai László,

a KSH Csongrád megyei igazgatója

Új film

Színes, szinkronizált an- gol film. Írta: Martin Stellmann. Fényképezte: Roger Deakins. Zene: Richard Hartley. Rendezte: David Drury. Főbb szerep- lök: Gabriel Byrne, Greta Scacchi, Denholm Elliott, Ian Bannen.

Az újságíró rendőrnek ad- ja ki magát, bevágódik az országos botrány hősné- keje mellé az autóbá, és szépen addig faggatózik, míg ki nem derül, hogy ő még- sem szerv, hanem tollnok. Erre persze a kocsiból úgy kiteszik, mint annak a rend- je, de egyből az égvilágon nem történik, sőt, láthatóan egész fenti zsurnaliszta me- tódust kifejezett összár- sadalmi elfogadás övezi, ki- csit maga az inkriminált hölgy is valami efféle várt volna a sajtó képviselőjétől.

Most képzeljük el ugyan- ezt idehaza. Vagy akár leg- alább egy részét.

Az újságíró, képzeléséből föléledvén, siet leszögezni: sem a lappangó párhuzam- ba rejtett példa, sem a ta- nulás nem jó egyébre, csak hogy megvilágítsa — az a bizonyos demokrácia és jogállamiság nem is olyan egyszerű dolog. Vagyis hogy bonyolultabb az ügy, mint hihetnénk. Méghozzá azért — mert annyira egyszerű. De erről később.

Egyfelől: ki tudja ugyan- pontosan, miféle jogi garan- ciák állnak mondjuk az

előbbi esetben pro és kontra rendelkezésre. Másfelől meg — és éppen erről szól ez a nézhető, tehát a közepesnél valamivel jobb színvonalat megütő politikai krimi — lám-lám, a nyugati szabad- ságban. Illetve ott sem. Vagy mégis?

Utóbbi kijelentés, a záró- kérdés kivételével, valljuk be, kísértetiesen ismerős lehetne akár csak pár év- vel ezelőtti broszúrákból és tájékoztatáspolitikai állás- foglalásokból, viszont: tény- leg, mi lehet a felső, a leg- végső határa az informá- cióátadásnak? (Ami, tudjuk, jelen esetben persze mindig információ-közreadás is je- lent.) Mindig minden tiltó végső esetben a haza érde- keire hivatkozik, demagóg módon, no meg ebből kö- vetkezően az érintettek patriotizmusára és felelő- ségérzetére apellál — de ak- kor hol a határ, tényleg? Ha egy újságíró, mint láttuk, le akarja leplezni hazája legfelső vezetésének az egyik politikust lejárattási céllal kémbotrányba keverő eljá- rását, a sok „top secret” vagyis a legszigorúbb ál- lamtitkok listáját őrző Szerv képviselője kioktathatja, merre hány méter, minden- ki tudjon hát mindenről mindent, ez a szabadság? Újságíró kicsit röstellkedik, azután bevallja, hogy de- hogy, pár perc, múlva per- sze ismét győz benne az erős szakmai gerinc és ön-

érzetesen védi mely morális megfontolásból fakadó igazságát, majd hazamegy, mire rövidesen segítőtársá- val egyetemben felrobbant- ják.

Lehetne meditálni a ret- tetheetlen oknyomozó ri- porter újfent dicsőítő filmes megoldás unt laposságán, meg azon is, hogy lám-lám, példabeszédnek itt ez a slusszpoén — csakhogy tu- dok jobbat. Rájöttem ugyan- is — miért olyan egyszerű a bonyolult: hol lehet igazán határa az információátadás- nak és -felhasználásnak, a megíratóságnak, így átté- lesen a tulajdonképpeni de- mokrácia és jogállamiság kritériumait is jobban kör- vonalazandó. A válasz: ma- gában a tényben. Abban, hogy az egészről, az angol titkosszolgálat angliai ma- chinációról és az angol új- ságíró esetéről — angol film készíthetett. (Mert azt még- sem gondolhatja akár a legosztályöntudatosabb ve- terán sem, hogy mondjuk kizárólag külföldi, netán bolsevista forgalmazásra szánták volna.) Szóval: ők maguk tehát, magukról, így és ennyit. Mert tudják: ép- pen ez a Birodalom legjobb, leghatékonyabb védelme. Még akkor is, ha a Brit Bi- rodalom már jó ideje igazá- ból tulajdonképpen csak így leírva létezik. Meg a lelkek- ben. Föltehetően éppen ezért.

Domonkos László